

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Rutin

Gäller för: VE Ögon ÖNH Käk Log

Giltig från: 2026-03-25

Innehållsansvar: Lena Blomqvist, (lenbl3), Undersköterska mottagning

Giltig till: 2028-03-25

Granskad av: Martin Oscarsson, (maros21), Enhetschef

Godkänd av: Cecilia Andersson, (cecan1), Verksamhetschef

Mikrobiologisk provtagning av slutsköljvatten i diskdesinfektor, öppenvård - ÖNH

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin

Innehållsförteckning

Arbetsbeskrivning.....	3
Syfte.....	3
Bakgrund och mål.....	3
Provtagning av slutsköljvatten	4
Förberedelser	4
Provtagning av diskmaskin Olympus.....	5
Utrustning.....	5
Genomförande	5
Förberedelser:	5
Inloggning och Programval:.....	5
Provtagning:	6
Rollfördelning och Utrustning:.....	6
Efterarbete:.....	6
Remiss.....	7
Provtransport.....	7
Tolkning av provsvar	7
Tolkning av mikrobiologiska fynd på sköljvatten	7
Källförteckning	8
Arbetsgrupp	8
Tabell 1: Tolkning och åtgärder av mikrobiologiska gränsvärden av slutsköljvatten	9

Arbetsbeskrivning

Provtagning av slutsköljvatten rekommenderas var tredje månad. En gång per år i augusti görs ett tillägg på analys för legionella.

Uppgifter som behövs inför odling, till exempel programinställning för slutsköljvattenprov, var provet tas samt eventuellt behov av neutralisator (medel som tar bort kemikalierester) inhämtas hos leverantören.

Provtagning ska tas där slutsköljvattnet kommer in i kammaren och utan last. Det väsentliga är att vattenprovet tas i sista slutsköljfasen och utan att kontaminera provet. Provtagningsvolym rekommenderas 500 ml av det mikrobiologiska laboratoriet. Finns kemikalier kvar i vattnet kan det behöva neutraliseras för att inte påverka odlingsresultatet, följ leverantörens anvisning.

Syfte

Syftet med denna rutin är att förhindra smittspridning via flexibla endoskop samt uppkomst av vårdrelaterade infektioner.

Bakgrund och mål

Flexibla fiber/videoendoskop är komplexa instrument som kan bli kraftigt kontaminerade av mikroorganismer i samband med undersökning. Det krävs därför noggrann rengöring och desinfektion mellan varje patient. Bakterier kan fästa på endoskopets ytor och bilda biofilm.

Bakterier i biofilm är skyddade mot uttorkning, desinfektionsmedel och antibiotika. Det är viktigt att regelbunden kontroll av rengöring och desinfektionsprocess sker för att tidigt kunna förhindra uppkomst av biofilm och upptäcka bakterieförekomst. Även EWD (diskdesinfektor för värmekänsliga endoskop) kan utgöra en smittkälla om det sista vattnet som endoskopen sköljs med, slutsköljvattnet, är bristfälligt desinfekterat. För att övervaka det utförs provtagning av slutsköljvatten.

Provtagning av slutsköljvatten

Provtagning av slutsköljvatten rekommenderas var tredje månad. Uppgifter avseende programinställning för slutsköljvattenprov, var provet tas, samt annat att ta hänsyn till inför odling inhämtas hos leverantören till respektive diskdesinfektor. En gång/år provtas diskdesinfektorers slutsköljvatten avseende växt av legionella, oavsett vilka endoskop som körs. Det ingår som ett komplement till generell vattenkontroll.

Förberedelser

- Avsätt tid i schemat för provtagning.
- Provtagningen sker måndag till onsdag.
- Beställ sterila provtagningsflaskor från mikrobiologiskt laboratorium (tel. 031-342 41 91 alt. 031-342 49 45).
- Kontrollera att provtagningsmaterial finns på enheten i god tid innan provtagningen.
- Se till att transportbox finns. (Ring sekretariatet på Unilabs Skövde (tel. 0500-432153) för att ordna box och märka upp med adress. Transportboxen kostar inget.) Boxen kommer sedan i retur och förvaras på enheten till nästa provtagning. Kylklampar ska ligga i läkemedelsrummets frys.
- Några dagar innan provtagningen kontaktas det mikrobiologiska laboratoriet i Göteborg via mejl (su.kmik.miljoanalys@vgregion.se) och meddela att provtagning ska ske om ett par dagar och att prov kommer skickas till dem.

Provtagning av diskmaskin Olympus

Detta program kan hoppas över, om morgonprogrammet är körd.

Gå vidare till hygienprogrammet.

Diskdesinfektorn ska ha genomgått en fullständig disk- och desinfektionsprocess. Detta program finns i morgonprogrammet.

Logga in som B-användare.

- Program: WD thermal self disinfection. Programmet tar 36 min och körs på alla tre diskmaskiner samtidigt.

Utrustning

- Fyll i remiss och etiketter före provtagning. På etiketten skall det framgå att det är sköljvatten från en diskmaskin. Även diskmaskinens inventarienummer skall tydligt framgå.
- Skyddsförkläde, mössa, sterila handskar och munskydd för att undvika falsk kontaminering av provet.
- 1 steril provtagningsflaska à 500 ml för varje maskin som skall provtas, beställs från mikrobiologiskt laboratorium (tel. 031-342 41 91 alt. 031-342 49 45).
- 1 steril sårspruta à 100 ml för varje maskin som ska testas.
- 1 steril operationsduk

Genomförande

För att säkerställa en korrekt och kontamineringsfri provtagning av slutsköljvatten från diskdesinfektorer, följ dessa steg noggrant:

Förberedelser:

- Ta ut den nedersta korgen ur diskmaskinen.
- Sätt upp en skylt som informerar om att provtagning pågår.
- Se till att dörren är stängd och att ingen stör under provtagningen.

Inloggning och Programval:

- Tryck på skärmen för att logga in som B-användare.
- Navigera till "System", välj "Specialprogram" och därefter "Hygieninspektion".

- Välj programmet "Flex dry extra short" och starta det genom att trycka på den gröna pilen. Godkänd med B-kort.

Provtagning:

- När tre minuter återstår av programmet, öppna luckan på den orena sidan.
- Starta maskin 2 efter 10–15 minuter och maskin 3 ytterligare 10–15 minuter senare.
- Desinfektera en yta för uppdukning av utrustning.
- Tvätta och desinfektera händerna noggrant.

Rollfördelning och Utrustning:

- **Person 1 (steril):** Ta på skyddsförkläde, mössa, munskydd och sterila handskar.
- **Person 2 (ren):** Ta på mössa. Öppna luckan på diskmaskinen. B-kort används
- **Person 1 (steril):** Använd en steril sårspruta för att dra upp 500 ml slutsköljvatten och överför det till en steril provtagningsflaska. Skruva på korken omedelbart efter provtagningen.
- **Person 2 (ren):** Stäng luckan och märk flaskan med korrekt etikett.

Efterarbete:

- Kontrollera att alla prover är korrekt märkta och förberedda för transport.
- Fyll i nödvändiga remissen och säkerställ att proverna skickas till laboratoriet samma dag.
- Hämta kylklampar i läkemedelsrummet frys. Finns 3 stycken.

Remiss

[Remiss bakteriologi](#)

Provtransport

Använd transportbox. Finns en box som är märkt med öronmottagningen, som kommer tillbaka efter några dagar. Står på hyllan i maskinparken. Lägg i kylklampar. Vänd adress skylten så det står adress till SU.

Provet lämnas till provtagningsinlämningen på labb senast klockan 10:00 samma dag. Transportboxen är framme vid SU klockan 14:30-15:00.

Tolkning av provsvar

Vid fynd av mikrobiologisk växt i odlingar från diskdesinfektor behöver ett antal faktorer, utöver bakterietyp och cfu, beaktas. Faktorer som kan påverka bedömningen av odlingsfyndet är till exempel:

- Upprepad bakterietillväxt/utbrott
- Service/reparation
- Vattenkvalitet
- Utbildning hos personal

För att kunna göra en korrekt bedömning av vidare handläggning kontakta Vårdhygien.

Tolkning av mikrobiologiska fynd på sköljvatten

Resultatet ska svaras ut som antal cfu/100 ml. Det mikrobiologiska gränsvärdet för totalantalbakterier är <10 cfu/100 ml.

För *P. aeruginosa* och icke tuberkulösa mykobakterier är gränsvärdet 0 cfu/100 ml, det vill säga ingen växt tolereras.

Kontakta Vårdhygien för bedömning av om fortsatt drift av diskdesinfektorn är möjligt, se vidare tabell 1.

Källförteckning

- [Mikrobiologisk provtagning av kanalförsedda flexibla endoskop och diskdesinfektorer för värmekänsliga endoskop, Vårdhygieniska rekommendationer.](#) Svensk Förening för Vårdhygien (SFVH).
- [Endoskop, rengöring och desinfektion av flexibla värmekänsliga endoskop](#) -Vårdhandboken

Arbetsgrupp

Lena Blomqvist, Undersköterska ÖNH- mottagningen SkaS

Michaela Engelin, Sjuksköterska ÖNH- mottagningen SkaS

Agneta Lagerstedt, Undersköterska ÖNH- mottagningen SkaS

Anna-Karin Björklund, Enhetschef ÖNH-mottagningen SkaS

Anna Nilsson Grip, Planeringsledare ledningsgrupp VO5

Tabell 1: Tolkning och åtgärder av mikrobiologiska gränsvärden av slutsköljvatten

Analysresultat	Åtgärd
Totalantal bakterier ≤ 10 cfu/100 ml	Godkänt resultat, ingen åtgärd.
<i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier 0 cfu/100 ml	Godkänt resultat, ingen åtgärd.
Totalantal bakterier > 10 cfu/100 ml (men fritt från <i>P. aeruginosa</i> , Icke tuberkulösa mykobakterier)	Omgående ny provtagning. Kontakta Vårdhygien för bedömning om diskdesinfektorn ska tas ur drift. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift efter samråd med Vårdhygien.
<i>P. aeruginosa</i> , <i>Legionella pneumophila</i> Icke tuberkulösa mykobakterier > 0 cfu/100 ml	Diskdesinfektorn tas ur drift, kontakta Vårdhygien. Omgående ny provtagning. Kontakta leverantören samt den verksamhet som ansvarar för service och drift. Diskdesinfektorn får ej användas förrän negativt provsvar föreligger. Bedömning görs av verksamhet och Vårdhygien.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: VE Ögon ÖNH Käk Log

Innehållsansvar: Lena Blomqvist, (lenbl3), Undersköterska mottagning

Granskad av: Martin Oscarsson, (maros21), Enhetschef

Godkänd av: Cecilia Andersson, (cecan1), Verksamhetschef

Dokument-ID: SKAS9726-2054514065-47

Version: 2.0

Giltig från: 2026-03-25

Giltig till: 2028-03-25